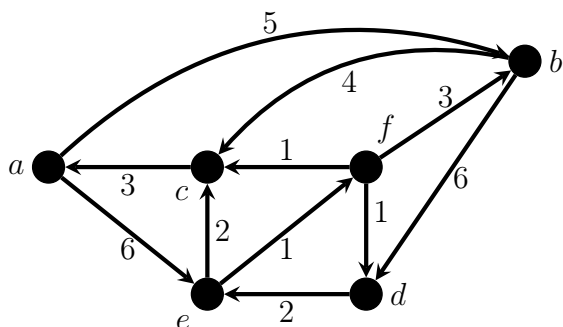

1. Egy irányított gráf csúcshalmaza $\{a, b, c, d, e, f\}$, az élek és súlyaik pedig az alábbiak: $c(a, b) = 5$, $c(a, e) = 6$, $c(b, c) = 4$, $c(b, d) = 6$, $c(c, a) = 3$, $c(d, e) = 2$, $c(e, c) = 2$, $c(e, f) = 1$, $c(f, b) = 3$, $c(f, c) = 1$, $c(f, d) = 1$. Dijkstra módszerével határozza meg a -ból az összes többi csúcsba vezető legrövidebb út hosszát. (Indokolni nem kell, de látszódjon, lépésenként hogyan változik a $D[ ]$ és a $P[ ]$ tömb és a KÉSZ halmaz, illetve mi az egyes pontok távolsága a -tól.)

Megoldás:

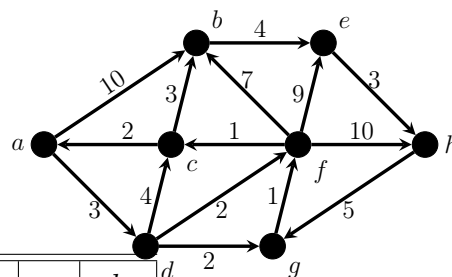

	KÉSZ	a	b	c	d	e	f
0.	$\{a\}$	0	5	∞	∞	6	∞
1.	$\{a, b\}$	0	5	9	11	6	∞
2.	$\{a, b, e\}$	0	5	8	11	6	7
3.	$\{a, b, e, f\}$	0	5	8	8	6	7
4.	$\{a, b, e, f, c\}$	0	5	8	8	6	7
5.	$\{a, b, e, f, c, d\}$	0	5	8	8	6	7

	a	b	c	d	e	f
0.	–	a	–	–	a	–
1.	–	a	b	b	a	–
2.	–	a	e	b	a	e
3.	–	a	e	f	a	e
4.	–	a	e	f	a	e
5.	–	a	e	f	a	e

2. Dijkstra-algoritmussal határozza meg a -ból az összes többi pontba vezető legrövidebb út hosszát és magukat a legrövidebb utakat is. (Indokolni nem kell, de látszódjon, lépésenként hogyan változik a $D[ ]$ és a $P[ ]$ tömb és a KÉSZ halmaz, illetve mi az egyes pontok távolsága a -tól.)

Megoldás:

	KÉSZ	a	b	c	d	e	f	g	h
0.	$\{a\}$	0	10	∞	3	∞	∞	∞	∞
1.	$\{a, d\}$	0	10	7	3	∞	5	5	∞
2.	$\{a, d, f\}$	0	10	6	3	14	5	5	15
3.	$\{a, d, f, g\}$	0	10	6	3	14	5	5	15
4.	$\{a, d, f, g, c\}$	0	9	6	3	14	5	5	15
5.	$\{a, d, f, g, c, b\}$	0	9	6	3	13	5	5	15
6.	$\{a, d, f, g, c, b, e\}$	0	9	6	3	13	5	5	15
7.	$\{a, d, f, g, c, b, e, h\}$	0	9	6	3	13	5	5	15

	a	b	c	d	e	f	g	h
0.	–	a	–	a	–	–	–	–
1.	–	a	d	a	–	d	d	–
2.	–	a	f	a	f	d	d	f
3.	–	a	f	a	f	d	d	f
4.	–	c	f	a	f	d	d	f
5.	–	c	f	a	b	d	d	f
6.	–	c	f	a	b	d	d	f
7.	–	c	f	a	b	d	d	f

3. Adjuk meg az összes olyan minimális élszámú irányított gráfot (élsúlyokkal együtt), amely(ek)re az alábbi táblázat a Dijkstra-algoritmusban szereplő $D[\ ]$ tömb változásait mutathatja. Adja meg a legrövidebb utakat tartalmazó $P[\ ]$ tömb állapotait is.

v_1	v_2	v_3	v_4	v_5	v_6
0	2	6	∞	∞	7
0	2	5	9	∞	6
0	2	5	6	9	6
0	2	5	6	8	6
0	2	5	6	7	6

Megoldás: A minimális élszámú gráfokban csak azok az élek szerepelnek, amelyek mentén valamelyik lépésben javítás történt. A harmadik lépésben választási lehetőségünk van, v_4 illetve v_6 közül melyik csúcsot tegyük a KÉSZ halmazba, két minimális gráf lesz. A szomszédsági mátrixok élsúlyokkal és a P

$$\begin{pmatrix} 0 & 2 & 6 & * & * & 7 \\ * & 0 & 3 & 7 & * & 4 \\ * & * & 0 & 1 & 4 & * \\ * & * & * & 0 & 2 & * \\ * & * & * & * & 0 & * \\ * & * & * & * & 1 & 0 \end{pmatrix}$$

$$P : \begin{array}{|c|c|c|c|c|c|} \hline - & v_2 & v_3 & v_4 & v_5 & v_6 \\ \hline - & v_1 & v_1 & - & - & v_1 \\ \hline - & v_1 & v_2 & v_2 & - & v_2 \\ \hline - & v_1 & v_2 & v_3 & v_3 & v_2 \\ \hline - & v_1 & v_2 & v_3 & v_4 & v_2 \\ \hline - & v_1 & v_2 & v_3 & v_6 & v_2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{pmatrix} 0 & 2 & 6 & * & * & 7 \\ * & 0 & 3 & 7 & * & 4 \\ * & * & 0 & 1 & 4 & * \\ * & * & * & 0 & 1 & * \\ * & * & * & * & 0 & * \\ * & * & * & * & 2 & 0 \end{pmatrix}$$

$$P : \begin{array}{|c|c|c|c|c|c|} \hline v_1 & v_2 & v_3 & v_4 & v_5 & v_6 \\ \hline - & v_1 & v_1 & - & - & v_1 \\ \hline - & v_1 & v_2 & v_2 & - & v_2 \\ \hline - & v_1 & v_2 & v_3 & v_3 & v_2 \\ \hline - & v_1 & v_2 & v_3 & v_6 & v_2 \\ \hline - & v_1 & v_2 & v_3 & v_4 & v_2 \\ \hline \end{array}$$

4. Mátrixával adott egy város úthálózatának élsúlyozott, irányított gráfja: a csúcsok a csomópontok, az élek a csomópontok közötti közvetlen utak, az élek súlya pedig azt mutatja, hogy mennyi az átlagos idő, ami az út megtételéhez autóval szükséges.

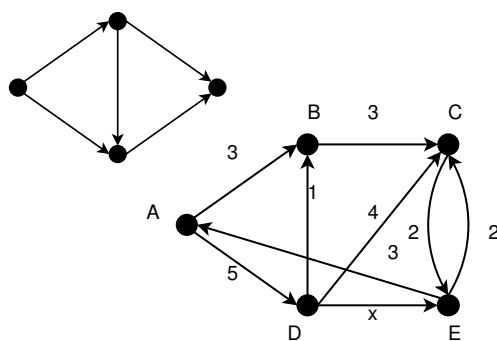
Útfelújítások miatt a következő héten le fogják zárni a város két csomópontját, a -t és b -t (ezeken nem lehet autóval áthaladni). Adott a gráfban két kijelölt csúcs, S és T és azt szeretnénk eldönteni, hogy az a és b csomópontok lezárása miatt növekedni fog-e az S -ből T -be eljutás ideje és ha igen, akkor mennyivel. (Tételezzük fel, hogy a közvetlen utakhoz rendelt átlagos idők nem változnak a lezárások következtében.) Melyik tanult algoritmust lehet alkalmazni, hogyan és miért, ha $O(n^2)$ lépésben meg akarjuk oldani ezt a feladatot (a szokásos módon n a csomópontok számát jelöli)?

Megoldás: Először futtassuk le a Dijkstra-algoritmust S -ből kiindulva, ami megadja az eredeti gráfban az S -ből az összes többi csúcsba, köztük a T -be vezető legrövidebb út hosszát. Ez a legrövidebb $S \rightarrow T$ út meghatározásával együtt $O(n^2)$ lépés mátrixos megadás esetén. Ezután töröljük ki a gráfban az a -ba és b -be vezető, valamint az ezekből a csúcsokból kifelé vezető éleket. Ez $O(n)$ lépés, hiszen csak a mátrix két sorában és két oszlopában kell a korábbi élsúlyok helyére ∞ -ket beírni. Az így kapott gráfnak még mindig n csúcsa van, így S -ből ebben a gráfban indítva Dijkstra algoritmusát, $O(n^2)$ lépésben megkapjuk az új gráfban a legrövidebb út hosszát S -ből T -be (és minden más csúcsba is). Az új gráfban az S -ből a T -be legrövidebb út az eredeti gráfban a legrövidebb olyan $S \rightarrow T$ útnak felel meg, ami nem megy át sem az a , sem a b csomóponton. Ezért az új gráfban a legrövidebb $S \rightarrow T$ út hosszából az eredeti gráfbeli legrövidebb $S \rightarrow T$ út hosszát kivonva megkapjuk, hogy mennyivel változott az S -ből T -be való eljutás ideje; ez a különbség nem lehet negatív, és ha 0-val egyenlő, akkor az eljutás ideje nem változott. Ez $O(1)$ lépés, így a teljes eljárás $O(n^2)$ lépés.
Megjegyzés: Ha $S \notin \{a, b\}$, akkor elég kitörölni az a -ba és a b -be bejövő éleket, illetve ha $T \notin \{a, b\}$, akkor elég kitörölni az a -ba és a b -be bejövő éleket (de mindenképpen ki kell törölni legalább az összes

kimenőt vagy az összes bejövőt. A lényeg az, hogy az a és b csúcsokon ne lehessen keresztülhaladni, illetve ha $S \in \{a, b\}$ vagy $T \in \{a, b\}$, akkor az új gráfban nem lehet eljutni S -ből T -be).

5. Rendeljen hozzá élsúlyokat az alábbi gráf éleihez úgy, hogy a keletkező gráfban Dijkstra algoritmus rosszul számolja ki a legrövidebb utak hosszait.

Megoldás: Jelölje a gráf csúcsait balról jobbra a, b, c, d az éleit $(a, b), (a, c), (b, c), (b, d), (c, d)$. Legyen (a, b) súlya 3, (a, c) súlya 2, (b, c) súlya -2 , a többi él súlya tetszőleges. A gráfban nincs negatív kör, mert DAG. A csúcsok közötti távolságok tehát értelmesek. Az a -ból indított Dijkstra az a - c távolságra 2-t ad (az a után közvetlenül a c kerül a KÉSZ-be), pedig az a - c távolság valójában 1.

6. Dijkstra-algoritmussal határozza meg az alábbi gráfban az A pontból az összes többi pontba menő legrövidebb utak hosszát az x pozitív valós paraméter függvényében. Minden lépésnél írja fel a távolságokat tartalmazó D tömb állapotát és a KÉSZ halmaz elemeit.

Megoldás: (Vázlat.) Az első három bővítő lépés után a KÉSZ halmaz $\{A, B, D\}$ lesz, az x értékétől függetlenül. A $D[]$ tömb értékei ekkor rendre 0, 3, 6, 5, $x + 5$. Két fő eset van innen aszerint, hogy C vagy E lesz-e a KÉSZ következő eleme. Ha $x < 1$ akkor E a következő, ha $x = 1$ akkor mindkét eset lehetséges, ha pedig $x > 1$ akkor C kerül negyediknek a KÉSZ halmazba. Ezeket az eseteket végigszámolva azt kapjuk, hogy a végső $D[]$ tömb értékei 0, 3, 6, 5, $x + 5$, ha $x \leq 3$, különben pedig, ha $x > 3$, akkor 0, 3, 6, 5, 8.

Ha $x < 1$, akkor a számolás:

	KÉSZ	A	B	C	D	E
D :	0. {A}	0	3	∞	5	∞
	1. {A, B}	0	3	6	5	∞
	2. {A, B, D}	0	3	6	5	$x+5$
	3. {A, B, D, E}	0	3	$\min\{6, x+7\} = 6$	5	$x+5$
	4. {A, B, D, E, C}	0	3	6	5	$x+5$

Ha $x \geq 1$, akkor a számolás:

	KÉSZ	A	B	C	D	E
D :	0. {A}	0	3	∞	5	∞
	1. {A, B}	0	3	6	5	∞
	2. {A, B, D}	0	3	6	5	$x+5$
	3. {A, B, D, C}	0	3	6	5	$\min\{8, x+5\}$
	4. {A, B, D, C, E}	0	3	6	5	$\min\{8, x+5\}$

7. Mátrixával adott egy város úthálózatának összefüggő, élsúlyozott, irányított gráfja: a csúcsok a csomópontok, az élek a csomópontok közötti közvetlen utak, az élek súlya pedig azt mutatja, hogy mennyi idő alatt tud az adott szakaszon egy biciklis futár végigmenni. Egy, az f csúcsban tartózkodó biciklis futár azt a feladatot kapja, hogy a nála levő két csomagot a lehető leggyorsabban kézbesítse ki a város b és c csomópontjaiba (az mindegy, hogy milyen sorrendben kézbesít). Melyik tanult algoritmust lehet alkalmazni és hogyan, hogy $O(n^2)$ lépésben meghatározzuk, hogy milyen sorrendben kell a futárnak a csomagokat leadnia és mennyi a legrövidebb idő, ami alatt teljesíteni tudja a feladatát?

Megoldás: Jelölje a G input gráf u és v csúcsai között időben mért (legrövidebb) távolságot $d(u, v)$ (amiről nem tesszük fel, hogy szimmetrikus). Ekkor a keresett leggyorsabb kézbesítési idő a $d(f, b) + d(b, c)$ és a $d(f, c) + d(c, b)$ értékek közül a nem nagyobb: vagy b -be megy először a futár, utána c -be, vagy fordítva, először c -be utána b -be. Az értékek megkaphatók a G gráfban három Dijkstra-futtatással, egyet f -ből, egyet b -ből, egyet c -ből indítva. Ezek mindegyikének $O(n^2)$ a költsége; ennyi lesz az összköltség is.

8. A mátrixával adott G irányított gráf élei között van egy negatív súlyú él, a többi él súlya pozitív. A gráfban nincs negatív súlyú kör. Adjon $O(n^2)$ lépésszámú algoritmust az $s \in V(G)$ pontból az összes többi pontba vezető legrövidebb utak meghatározására.

Megoldás: Ha nincs negatív összsúlyú kör, akkor az egyik legrövidebb séta biztosan út. Legyen (u, v) a negatív él. A legrövidebb út vagy átmegy az (u, v) élen vagy nem. Ha nem megy át, akkor elég egy legrövidebb utat keresni $G - (u, v)$ -ben. Ha átmegy, akkor először keresünk egy legrövidebb utat s -ből u -ba, majd egy legrövidebb utat v -ből t -be. Ezt két utat az (u, v) élel összekötve kapjuk a legrövidebb olyan élsorozatot s -ből t -be, ami átmegy az (u, v) élen. Lehetséges, hogy ez nem út, mert az út első fele és második fele is átmegy ugyanazon a ponton. Mivel azonban nincs negatív kör, ezért könnyen látható, ilyenkor van egy legfeljebb ilyen hosszú út, ami nem megy át az (u, v) élen.

Összefoglalva, csináljunk egy Dijkstrát $G - (u, v)$ -ben s -ből is és v -ből is. Minden t pontra a legrövidebb út

$$\min\{d(s, t), d(s, u) + c(u, v) + d(v, t)\}.$$

9. Adott egy G egyszerű irányított gráf éllistával, nemnegatív élsúlyokkal. Legyen v_1 egy tetszőleges csúcsa G -nek. Adjunk minél hatékonyabb módszert a v_1 -hez legközelebbi 100 csúcs megtalálására!

Megoldás: A Dijkstra-algoritmus kupacot nem használó változatának első 100 menetét hajtsuk végre! Ekkor a KÉSZ halmazba „a” 100 legközelebbi csúcs kerül. A módszer fontosabb összetevőinek a költsége: kezdeti táblázatkitöltés: $O(n)$, 100 minimumkeresés: $100O(n) = O(n)$, a táblázat módosítása 100-szor: $100O(n) = O(n)$. Az összköltség tehát $O(n)$. (Ez kisebb, mint az input mérete: nem kell az egész éllistát végigolvasni.) Ha a 2-kupacos változatot használjuk, rosszabbul járunk, mert az $O(n)$ kulcsmódosítás összköltsége $O(n \log n)$ lesz. Meggondolható, hogy $d = \lceil \sqrt{n} \rceil$ -nel d -kupacot használva szintén $O(n)$ összköltségű algoritmust kapunk.